

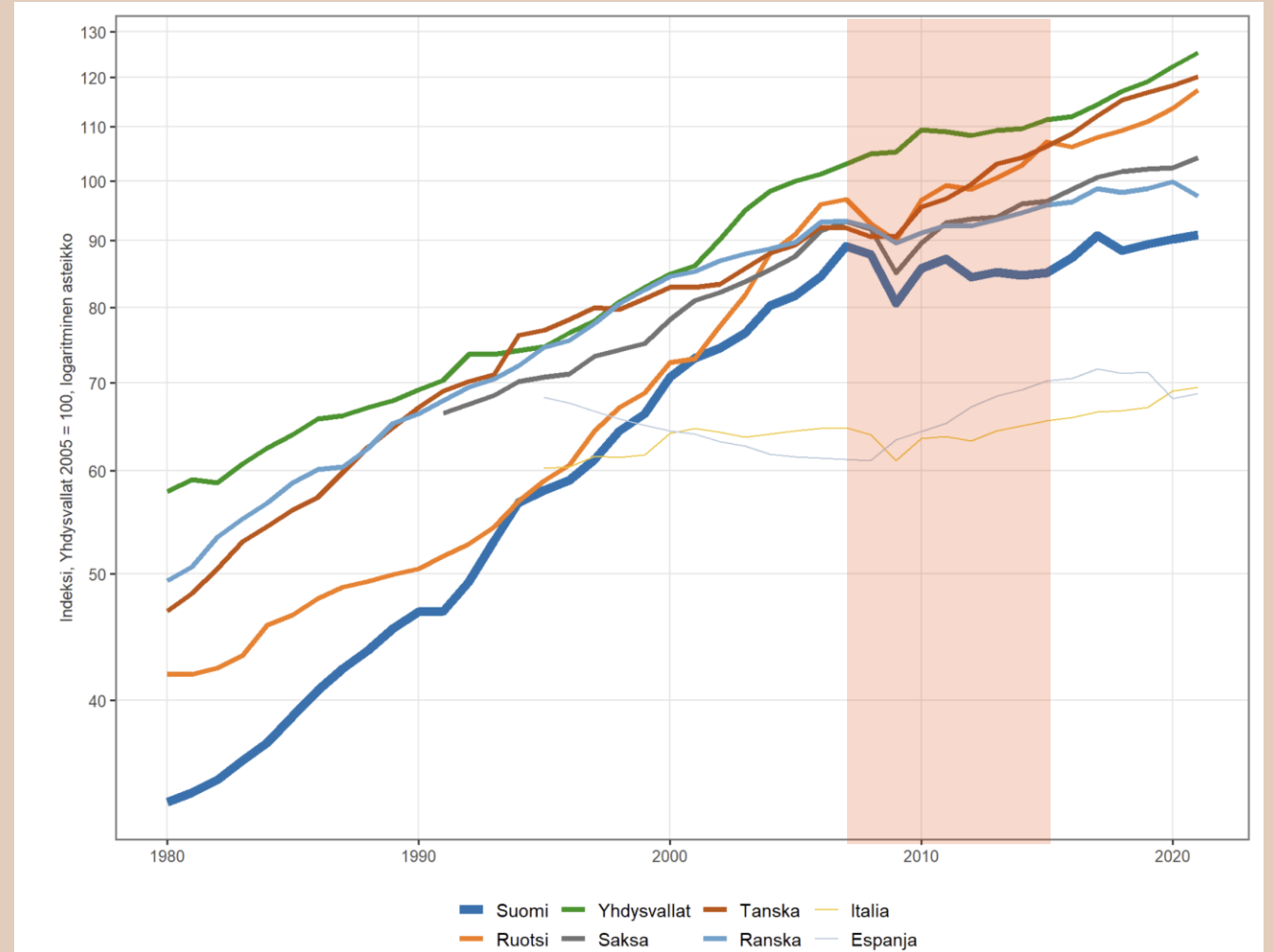
Miksi tuottavuuden eturintamaan pääsy on talouspolitiikan ykköskysymys?

**Julkistustilaisuus: Miten Suomi saadaan tuottavuuden
eturintamaan?**

Economicum, Helsinki, 6.6.2023

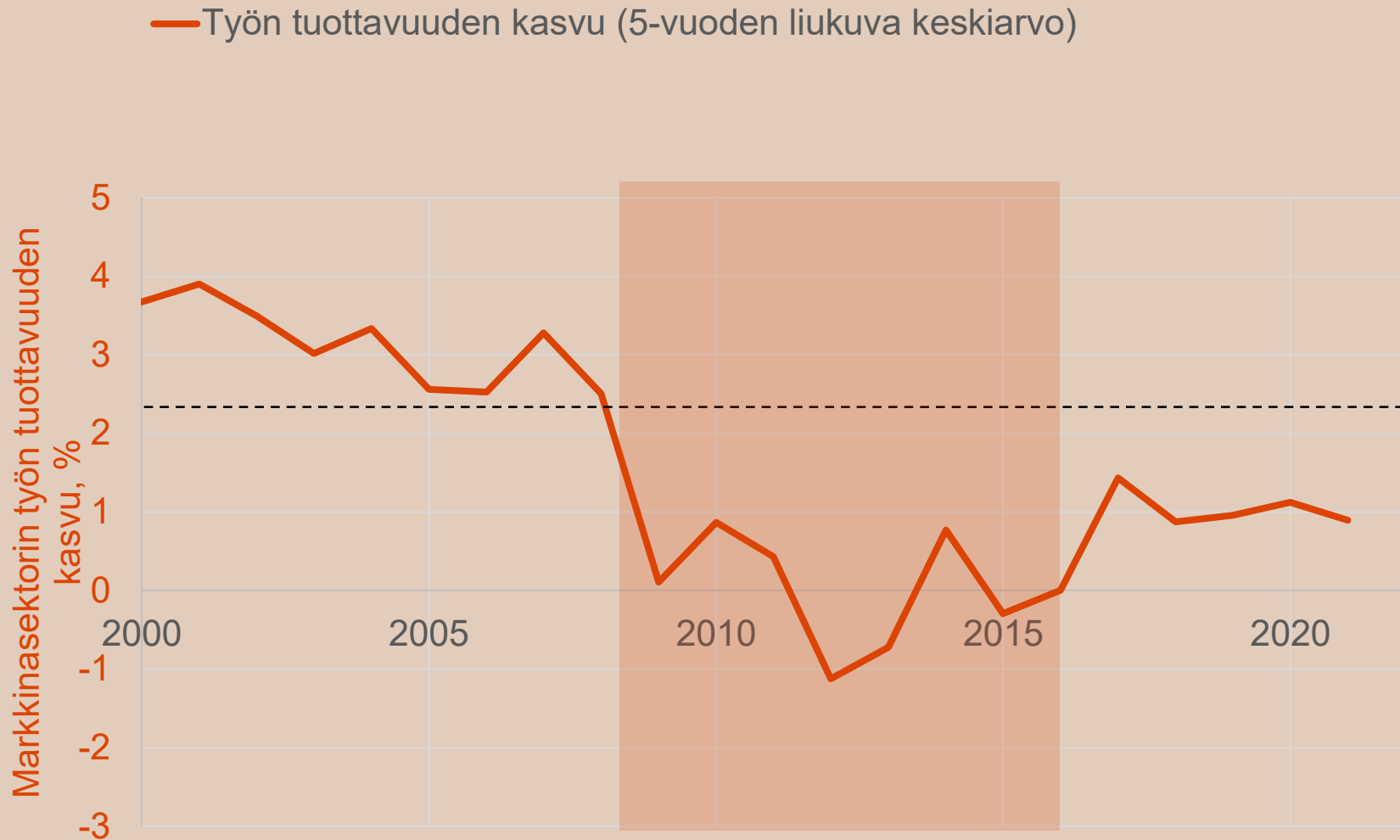
Tuottavuuden eturintama karkasi Suomen yrityksiltä 2008-2015

- Suomen markkinasektorin tuottavuuskasvu oli poikkeuksellisen nopeaa vuoteen 2008 saakka
- Suomi pääsi eturintaman tuntumaan
- Vuosina 2008-2015 menetettiin noin 15 vuoden kiinnikuronta suhteessa eturintamamaihin

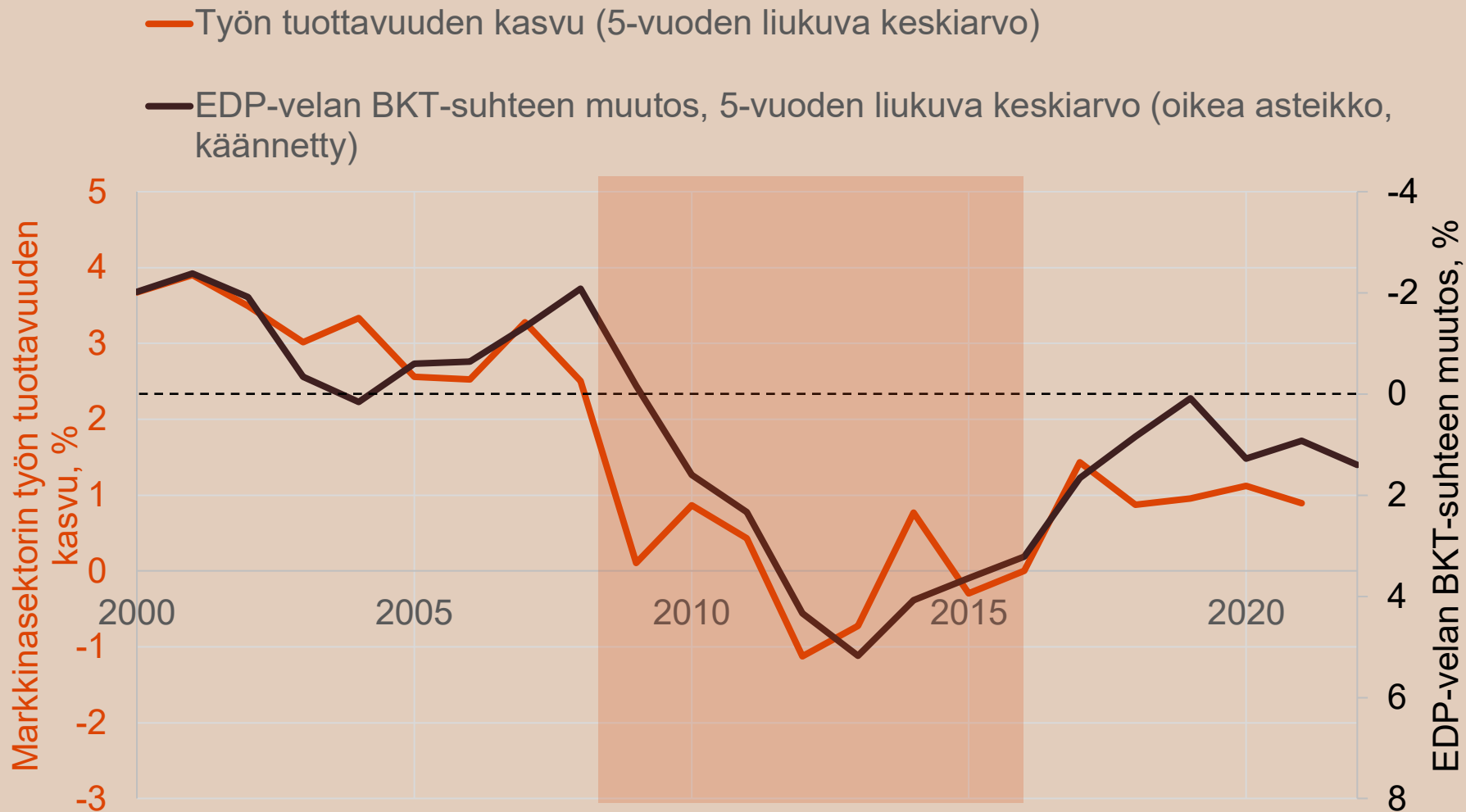
Yhteys julkisen talouden velkaantumiseen?

Yrityssektorin työn tuottavuuden kasvun ja julkisen talouden heikkenemisen välillä on tilastollinen yhteys

Lähde: Tilastokeskus
ja EU-KLEMS

Yrityssektorin työn tuottavuuden kasvun ja julkisen talouden heikkenemisen välillä on tilastollinen yhteys

Lähde: Tilastokeskus
ja EU-KLEMS

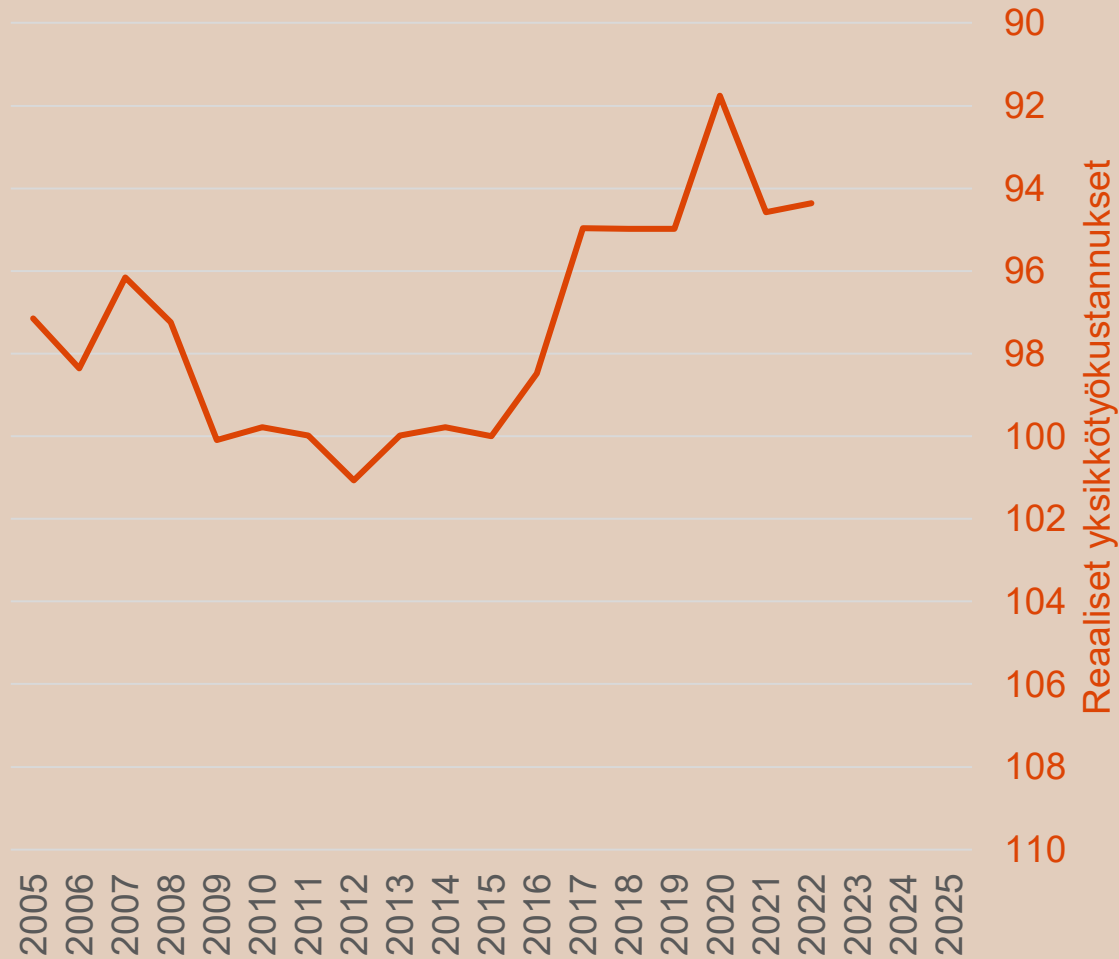
Yhteys (yksityisen sektorin)
työllisyyteen?

Labore

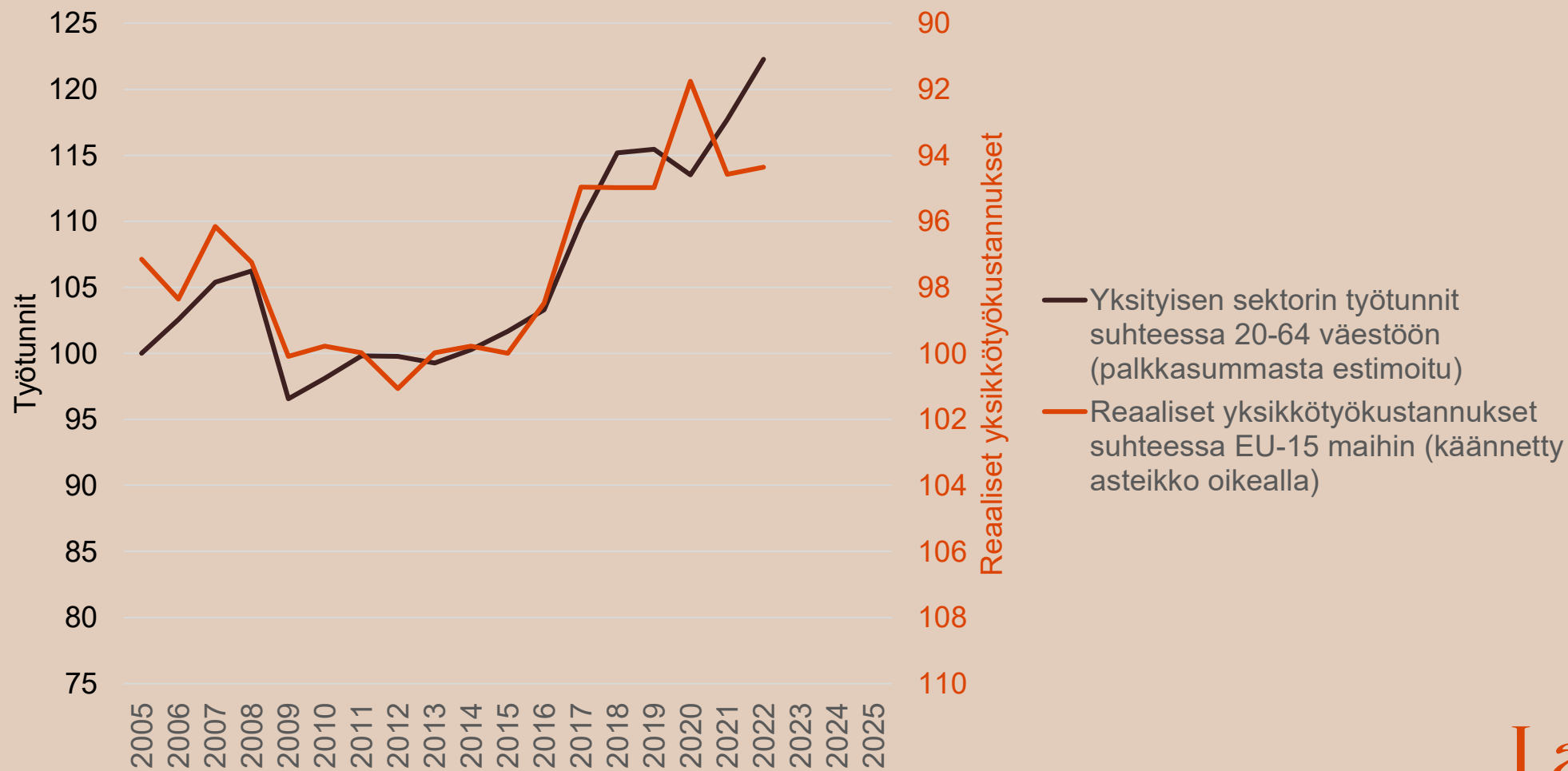
Reaaliset yksikkötyökustannukset (vuosi 2015 = 100)

Työn tuottavuuden kasvu alentaa reaalisia yksikkötyökustannuksia, siis parantaa kustannuskilpailukykyä

— Reaaliset yksikkötyökustannukset suhteessa EU-15 maihin (käännetty asteikko oikealla)

Reaaliset yksikkötyökustannukset ja yrityssektorin työllisyyskehitys

Lähde: AMECO ja Tilastokeskus

Yritysten tuottavuuserot ja tuottavuuden eturintama

Julkistustilaisuus: Miten Suomi saadaan tuottavuuden eturintamaan?

Heli Koski | Elinkeinoelämän tutkimuslaitos ETLA | 6.6.2023

Hankkeen tausta & tavoite

- Useita raportteja tuottavuuskehityksestä, mm. tuottavuuslautakunta: korkean tuottavuuden yritysten verrattain pieni määrä Suomessa & yritysten tuottavuushajonta on vähäistä verrokkimaiden yrityksiin verrattuna.
- Ei selkeää käsitystä erilaisten taustatekijöiden roolista (esim. innovaatio-toimintaan liittyvät ongelmat) eikä kokonaiskuvaa suomalaisten yritysten tuottavuuseroista, erityisesti suurimpien ja eturintaman yritysten roolista tuottavuuskehityksessä.
- Hankkeen tärkeimpänä tavoitteena oli tuottaa tutkimustietoa siitä, **minkälaisia toimenpiteitä tarvittaisiin tukemaan suomalaisten yritysten kehittymistä korkean tuottavuuden yrityksiä** ja näin tukemaan Suomen talouden kasvua.

Suomen tuottavuuden heikon kehityksen syynä pääosin yksityisen palvelusektorin ongelmat

- Suomen vuoden 2008 jälkeinen heikko tuottavuuskehitys
  - ✓ Ajurina yksityisen palvelusektorin tuottavuusongelmat
  - ✓ Negatiivinen tuottavuusshokki tuhosi työn tuottavuudeltaan verrokkimaita paremman teollisuuden korkean tuottavuuden työpaikkoja ja monet maat kuroivat eroa Suomeen umpeen. Viime vuosina Suomen teollisuudella on ollut tuottavuuden osalta suhteellisen vahva asema kv-vertailussa.
- Arvonlisältään suurimpien suomalaisten teollisuusyritysten globaali työn tuottavuus oli 2010-l. verrattain hyvällä tasolla verrokkimaiden suuryrityksiin verrattuna, palveluyritykset jäljessä ruotsalaisista ja saksalaisista verrokeista.
- Työn tuottavuuden hajonta kasvanut teollisuudessa 2010-l. jälkipuoliskolla, palveluissa vaakasuora trendi ja verrattain alhainen taso.

Suomalaisista yrityksistä vain harva pysyy tuottavuuden eturintamassa

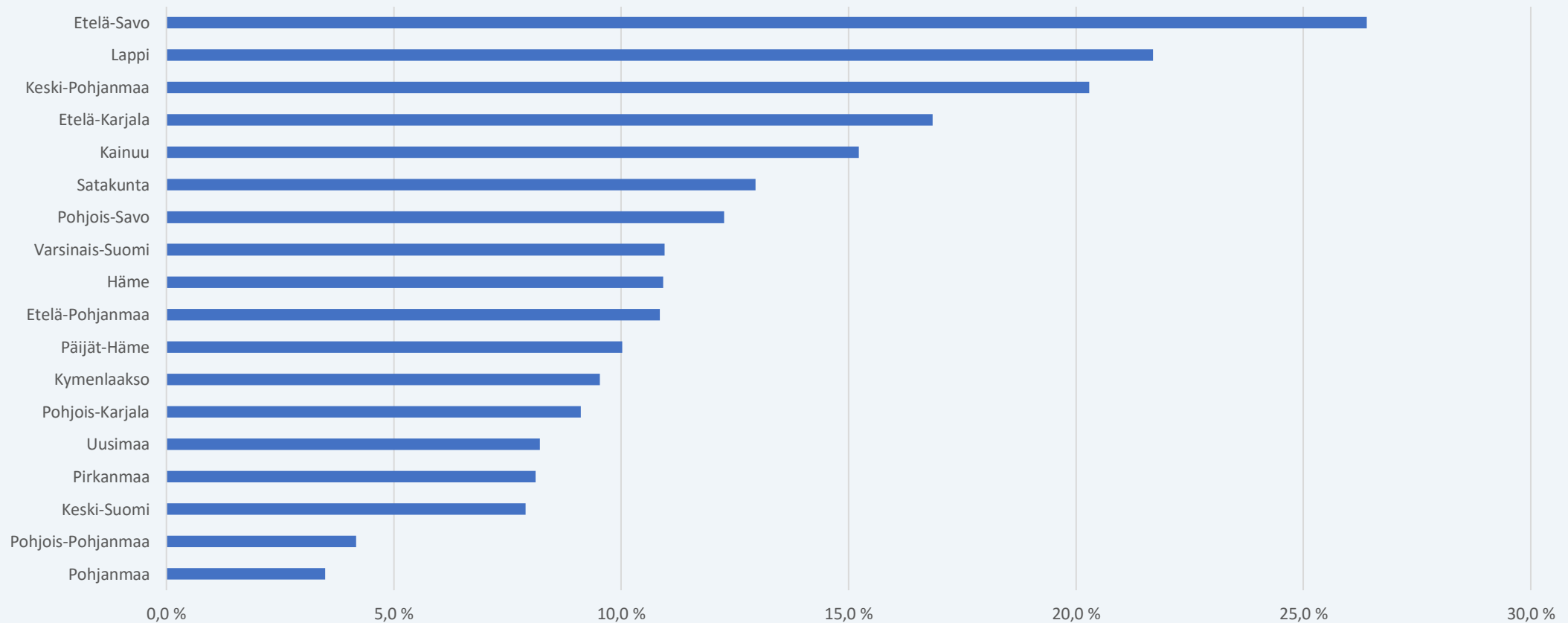
- Tuottavuuden kotimainen eturintama:
  - ✓ Yritysten omistajat ja työntekijät muita korkeammin koulutettuja, nuorempia ja asuivat muita yrityksiä useammin pk-seudulla (agglomeraatiohyödyt; alueellisissa keskittymissä tietoa läikkyä organisaatiosta toiseen enemmän)
- Eturintamaan v. 2000-2020 nousseista yrityksistä vain 1,5 % säilyi siellä yhtäjaksoisesti vähintään 5 vuoden ajan.
  - Suomalaisyritysten innovaatiot ovat harvoin niin radikaaleja, että yrityksen saavuttama tuottavuusetumatka muihin yrityksiin nähden säilyisi pidemmällä aikavälillä.

T&k-tuet painottuvat tuottavuuden jälkijoukkojen yrityksiin

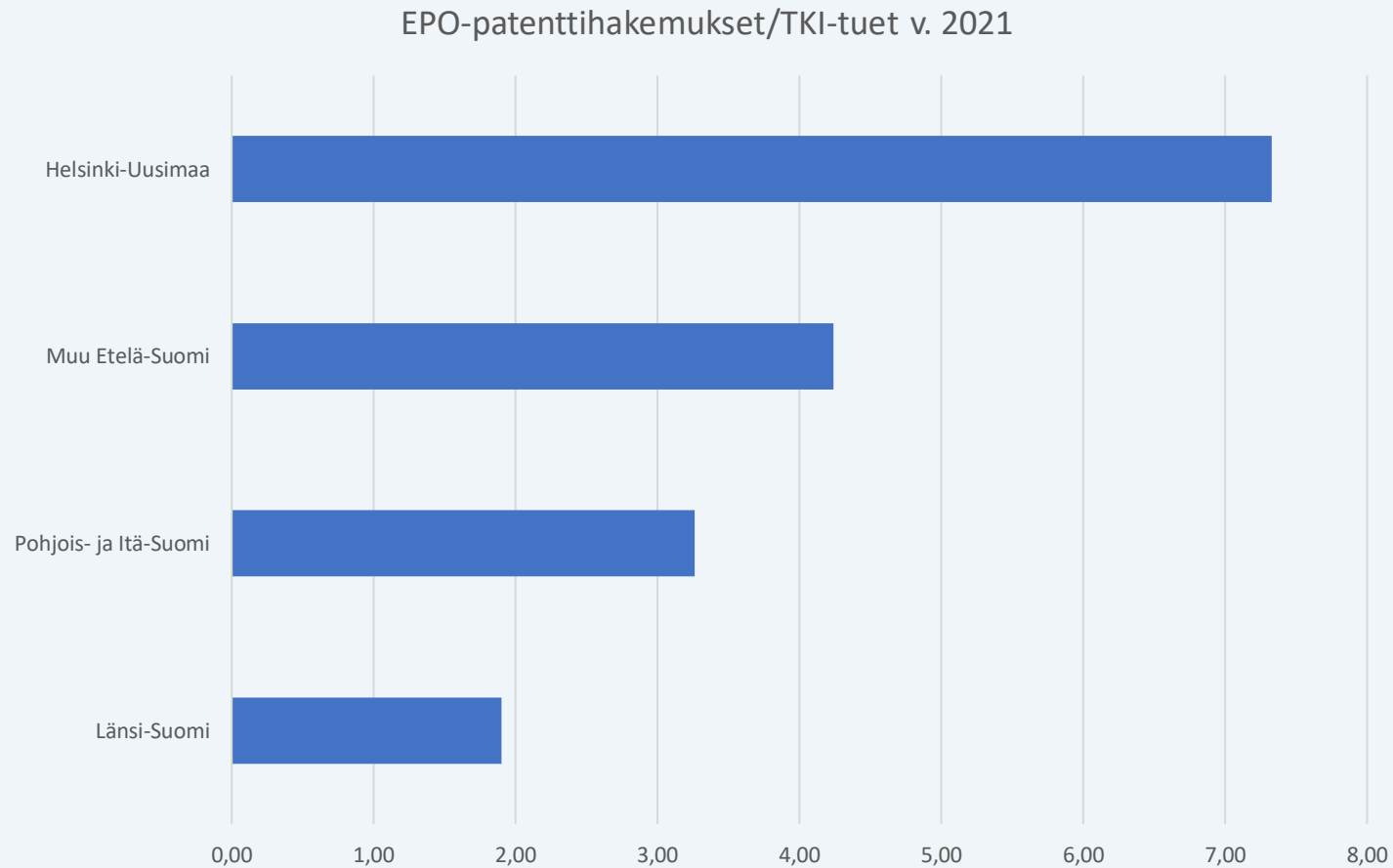
- Tuottavuuden eturintaman yrityksillä oli t&k-toimintaa kaksi kertaa todennäköisemmin ja 6,3-kertaiset t&k-panostukset jälkijoukkoon verrattuna.
  - T&k-tuet ovat kohdentuneet useammin tuottavuudeltaan eturintamaa heikommille yrityksille ja myös tuki-intensiteetti on ollut suurempi tuottavuuden jälkijoukkojen yrityksissä
  - Tuottavuuden eturintamassa pysyneet yritykset saivat myös keskimäärin harvemmin ja vähemmän t&k-tukia suhteessa omiin t&k-panostuksiinsa kuin sieltä tippuneet yritykset.
- Viittaa siihen, etteivät t&k-tuet ole kohdentuneet parhaalla mahdollisella tavalla tuottavuuskasvua tukevasti, ts. korkean innovaatiokyvykkyyden yrityksille.

TKI-tuet suhteessa t&k-menoihin maakunnittain

Business Finlandin maksamat tki-tuet/t&k-menot (%) maakunnittain v. 2021

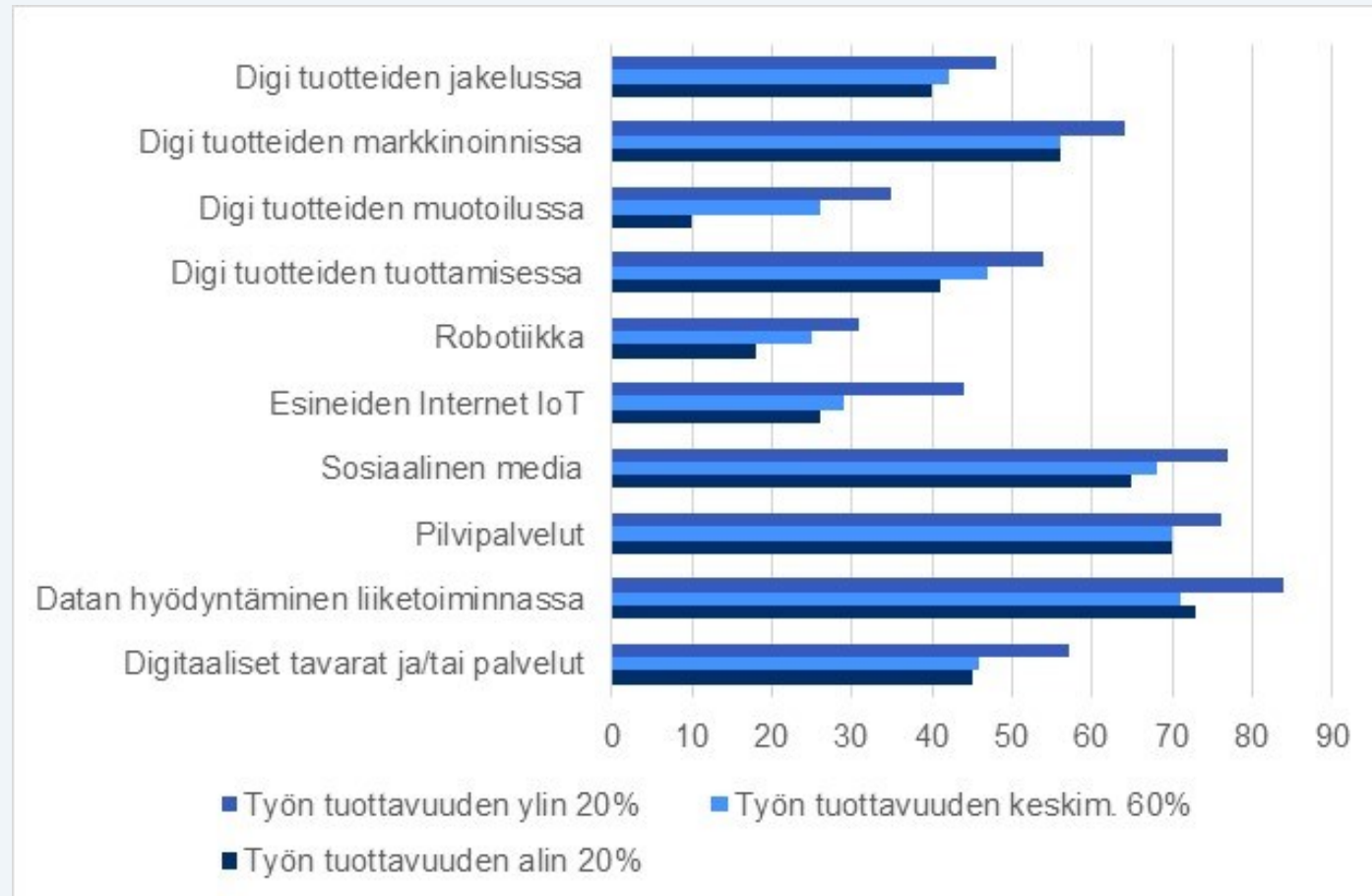

EPO-patenttihakemuksia suhteessa TKI-tukiin alueittain

Digitalisaation hyödyntäminen laajempaa tuottavuuden eturintamassa

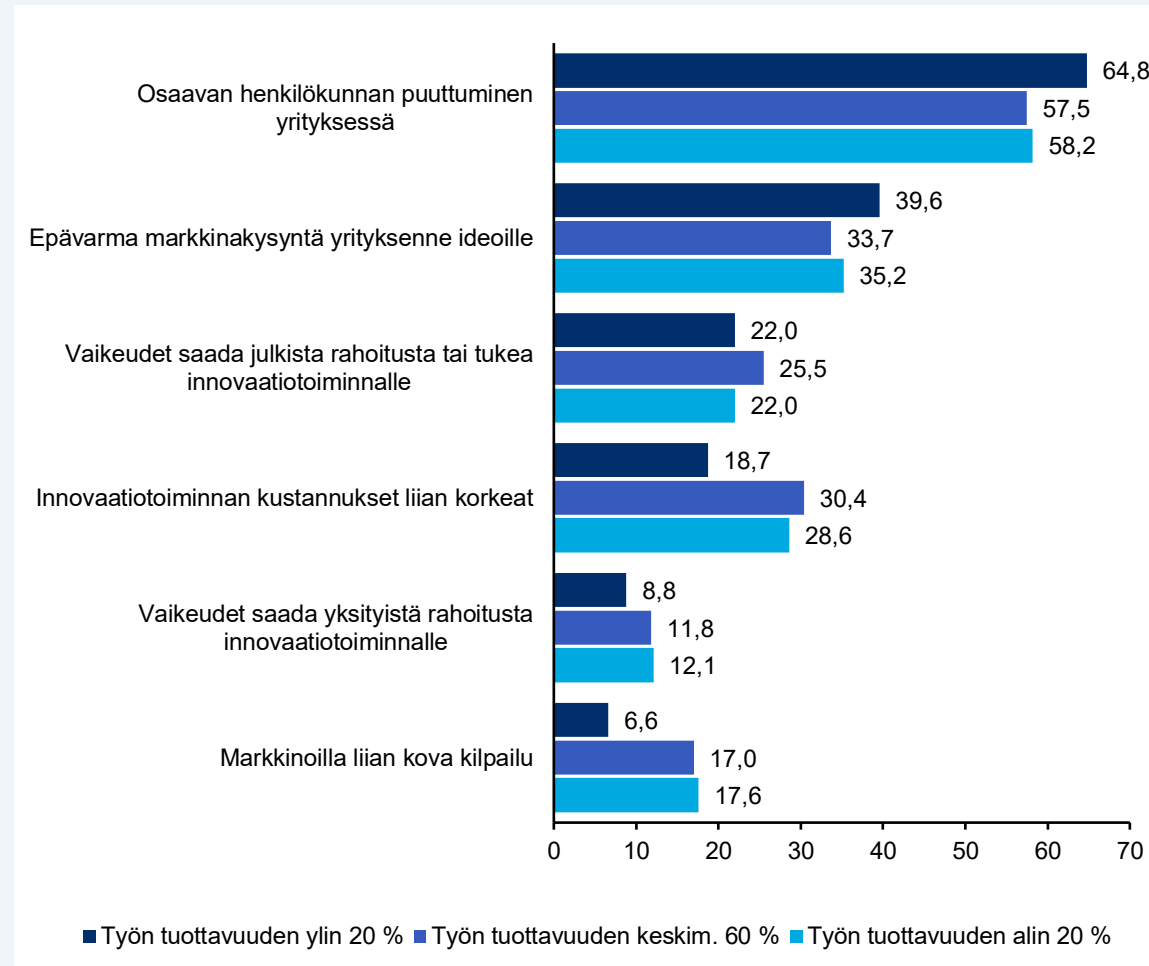
Digitalisaation hyödyntäminen (% yrityksistä, Etlan syksyllä 2022 toteuttama yrityskysely)

Osaajapula on tuottavuuskasvun merkittävin este

Innovaatiotoiminnan harjoittamista estäneet tai haitanneet tekijät (% yrityksistä, Etlan syksyllä 2022 toteuttama yritys­kysely)

Osaajapula hidastaa kasvua, heikentää tehokkuutta ja kilpailukykyä

Ongelmia, joita osaajapula aiheuttaa yrityksen liiketoiminnalle (% yrityksistä, Etlan keväällä 2023 toteuttama yrityskysely)

Tuottavuuskasvu edellyttää radikaalien innovaatioiden kehittämistä ja tiedon leviämistä tukevaa politiikkaa

- Suomessa tarvitaan enemmän radikaaleja innovaatioita, joiden avulla yritykset voivat kehittyä korkean tuottavuuden yrityksiksi.
- Tarvitaan politiikkatoimia, jotka edistävät laajemmin yhteiskuntaa hyödyttävien innovaatioiden syntymistä ja tiedon leviämistä taloudessa.
- Julkisten t&k-tukien kohdentaminen:
    - i) korkeimman innovaatiokapasiteetin yrityksille (parhaat edellytykset tuottaa radikaaleja innovaatioita); innovaattorien kohdentuminen yrityksiin, joissa osaamisensa parhaassa käytössä - erityisen tärkeää, kun osaajista on pulaa.
    - ii) hankkeisiin, joissa edellytetään yritysten ja korkeakoulujen yhteistyötä.
    - iii) Osaamiskeskittymissä eli samalla teknologia-alueella innovaatiotoimintaa harjoittavien yritysten ja tutkimusorganisaatioiden ryhmittymissä toimivien yritysten t&k-hankkeiden tukeminen.

Tuottavuuskasvu edellyttää radikaalien innovaatioiden kehittämistä ja tiedon leviämistä tukevaa politiikkaa

- Uuden tiedon tuottaminen ja hyödyntäminen edellyttää osaamista
  - Korkeakoulujen perustutkimuksen ja opetuksen määrälliseen ja laadulliseen parantamiseen tähtäävän rahoituksen vahvistaminen.
  - Työperäisen maahanmuuton edistäminen (lupaprosessit ja taloudelliset kannustimet)
- Suomen talouden tuottavuuskasvun palauttaminen nopeamman kasvun uralle vaatii tuottavuutta lisäävien teknologioiden käyttöönottoa ja hyödyntämistä. Tuottavuutta lisääviä ICT-investointeja tarvitaan enemmän; digitalisaation ja dataan perustuvan liiketoiminnan tuottavuuskasvu-potentiaali on valtaisa.

Tehokas kilpailupolitiikka vahvistaa tuottavuuskasvua

- Kilpailulliset markkinat kannustavat yrityksiä innovoimaan ja pyrkimään tuottavuuden eturintamaan.
  - Tärkeää huolehtia tuote- ja työmarkkinoiden toimivuudesta ja toimintaympäristöstä, että yrityksillä on riittävät kannustimet t&k:hon ja muihin aineettomiin investointeihin.
  - Tarvitsemme tehokasta kilpailupolitiikkaa; kilpailuviranomaisille on taattava riittävästi resursseja ja toimivaltuuksia yrityskauppojen, kartellien tai kollusiivisen käyttäytymisen ja määräävän markkina-aseman väärinkäytön valvomiseen ja tätä kautta markkinoiden toimivuuden edistämiseen.

ETLA

**Elinkeinoelämän
tutkimuslaitos**

Puh. 09 609 900
www.etla.fi
etunimi.sukunimi@etla.fi

Arkadiankatu 23 B
00100 Helsinki

Havaintoja Suomen yrityssektorin tuottavuuskasvun mikrodynamiikasta

**Julkistustilaisuus: Miten Suomi saadaan tuottavuuden
eturintamaan?**

Economicum, Helsinki, 6.6.2023

Tuottavuuden mikrodynamiikka

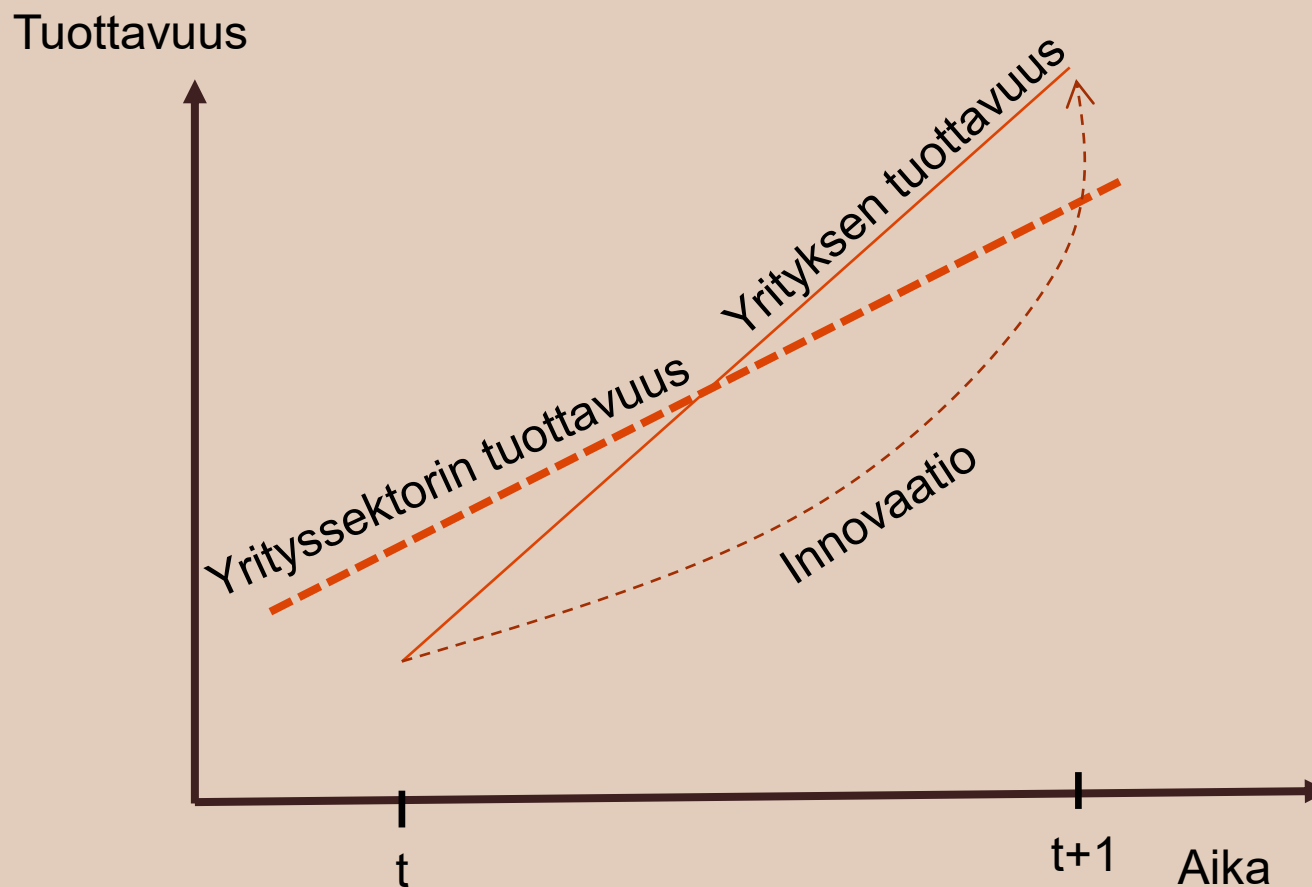
- Tietoa tuottavuuskasvun mikrodynamiikan mekanismeista tarvitaan
  1. Ymmärretään paremmin, miten tuottavuus paranee (viiveet, pullonkaulat jne.)
  2. Tuottavuuskasvun ennakointiin
  3. Talouspoliittisiin suosituksiin
- Kukin yritys vaikuttaa yrityssektorin tuottavuuteen kolmen mekanismin kautta
  1. Yrityksen oma tuottavuuskasvu
  2. Tuottavuuden kiinnikuronta yritystasolla
  3. ”Luova tuho”

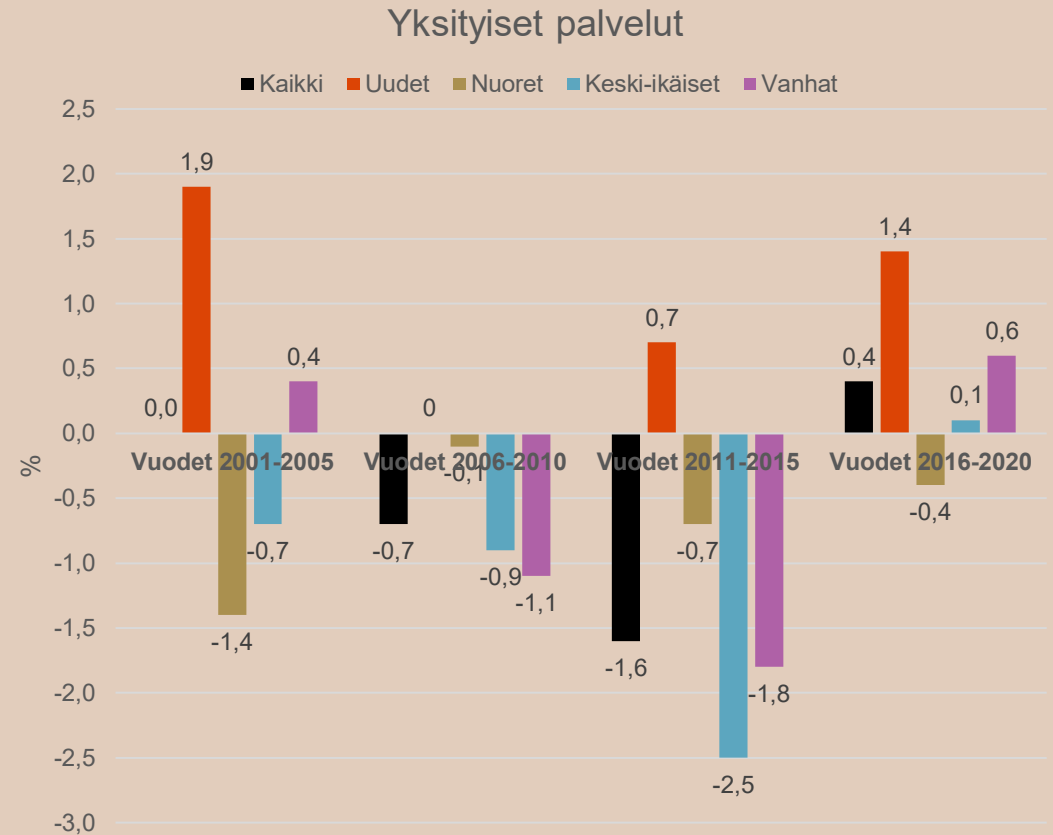
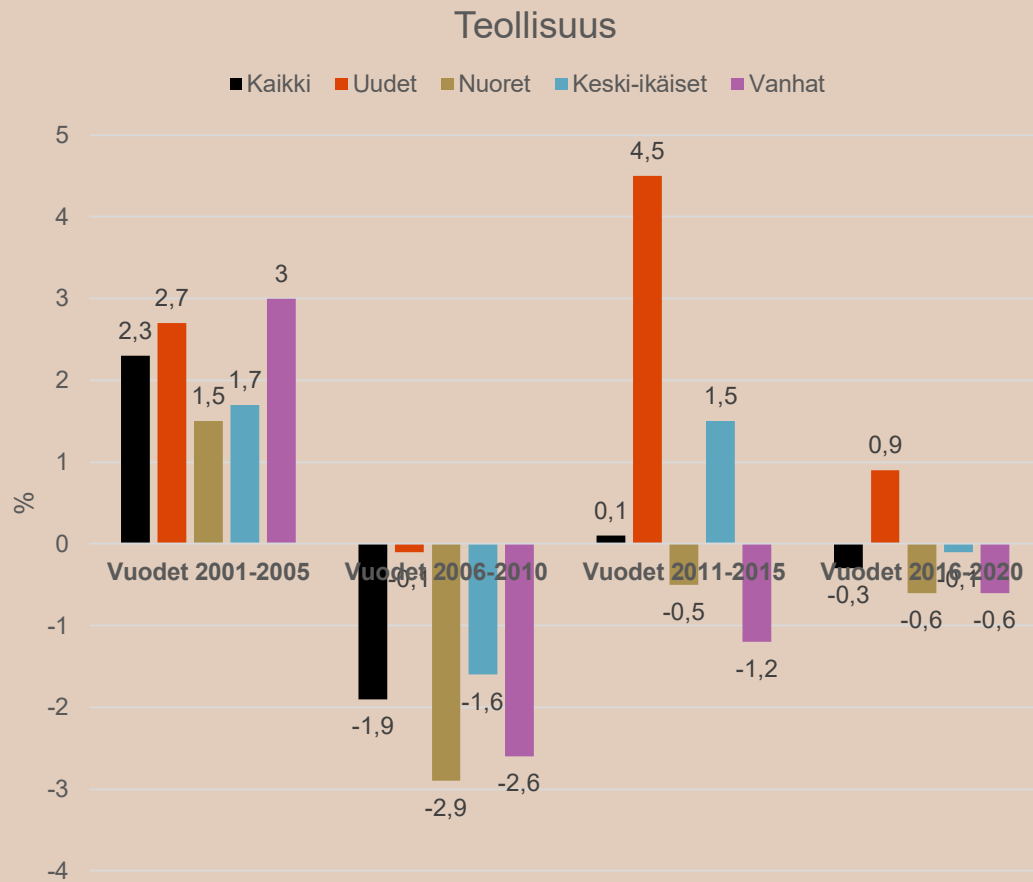

Tuottavuuden kasvu yrityksissä

- Parhaiten tunnettu yrityssektorin tuottavuuskasvun ”mikrokomponentti”
- Kun yrityksessä tehdään prosessi- tai tuoteinnovaatio, sen pitäisin näkyä kyseisen yrityksen tuottavuuden kasvuna

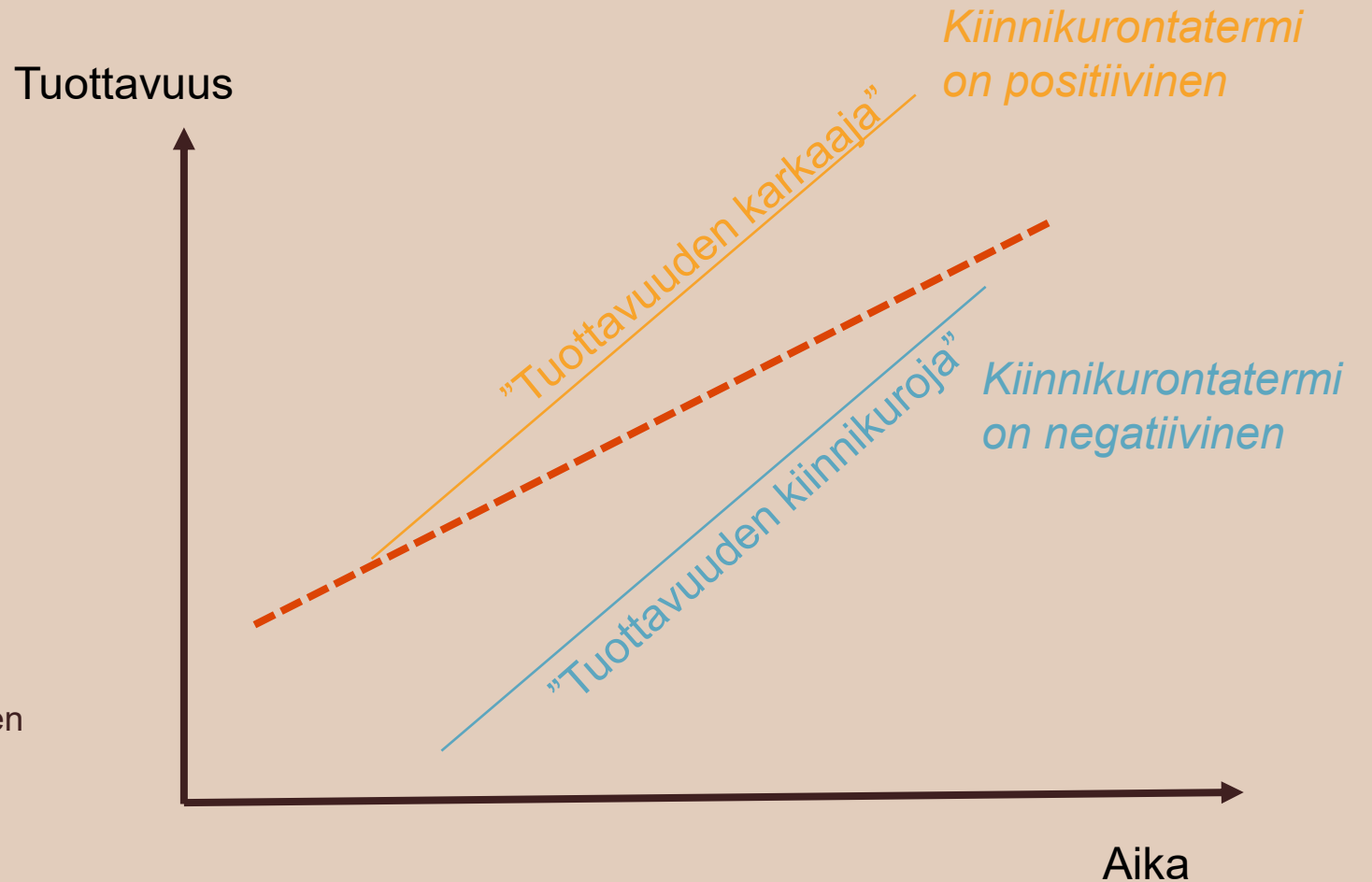

Tuottavuuden kasvu yrityksissä (%)

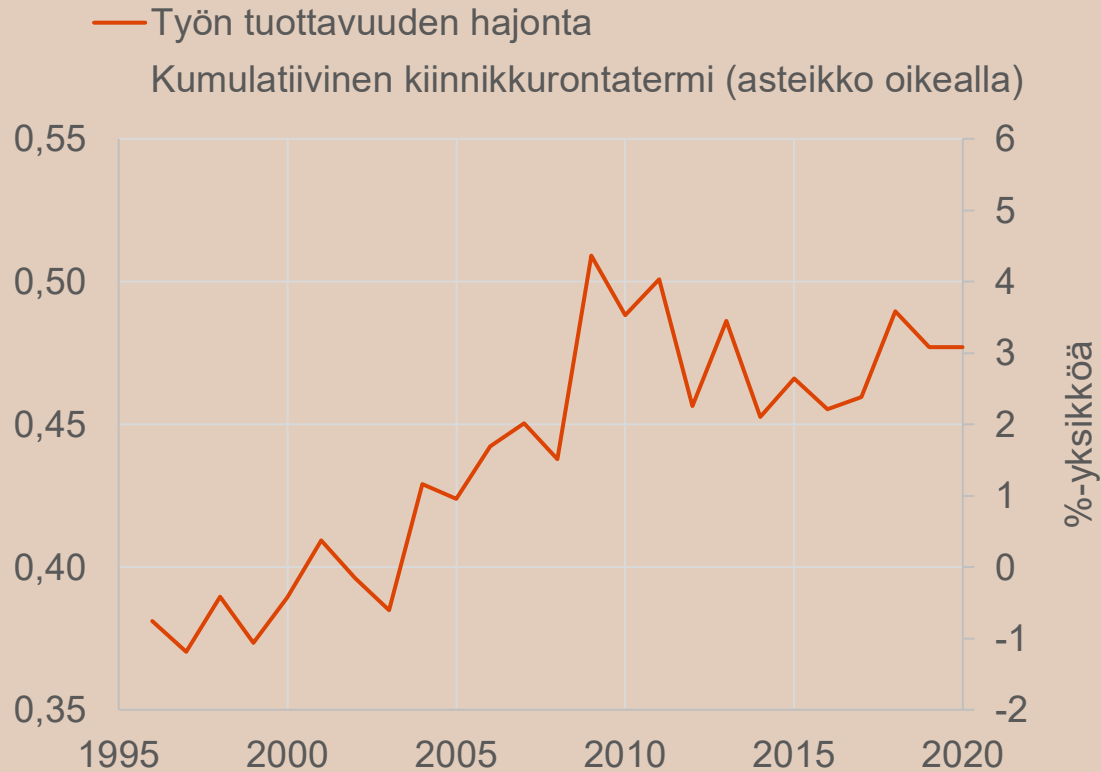
”Kiinnikuronta- komponentti”

- Huonoiten tunnettu mikrokomponentti
- Yrityksen matala tuottavuuden taso tarjoaa mahdollisuuden tavallista nopeampaan *tuottavuuden* kasvuun (*”tuottavuuden kiinnikuronta”*) (ks. Kuvio)
- Radikaalin innovaation avulla yritys voi saada **kilpailuedun** muita korkeammalla tuottavuudella (*”tuottavuuden karkaaaja”*)
- Jos *”tuottavuuden kiinnikurojalla”* ja *”tuottavuuden karkaaajalla”* on sama tuottavuuden kasvuvauhti, *”karkaaaja”* lisää yrityssektorin tuottavuutta enemmän
- => jos yritysten nopea tuottavuuskasvu perustuu ennen kaikkea kiinnikurontaan, yritysten tuottavuuskasvu **yliarvioi** vaikutuksen yrityssektorin tuottavuuteen, eli kiinnikuronta termi on **negatiivinen**
- => jos kiinnikurojat dominoi, **tuottavuushajonta pienenee**

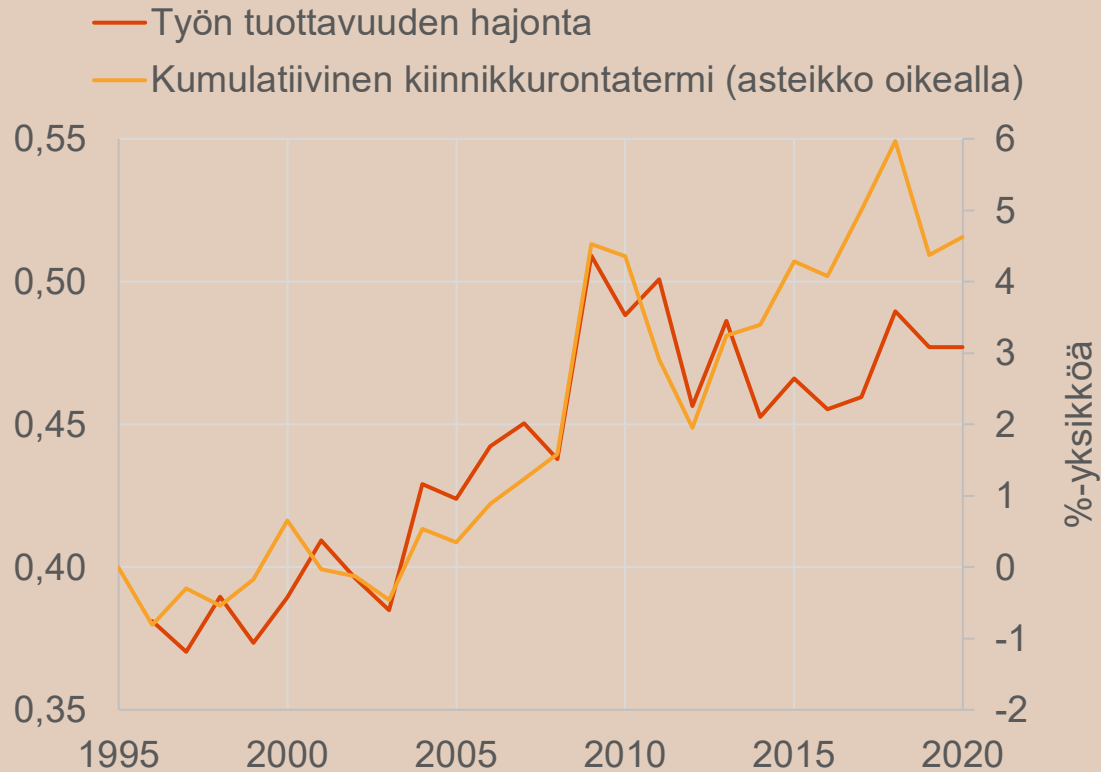
Kiinnikuronta yrityksissä ”toimialojen sisällä” (%)

Teollisuus

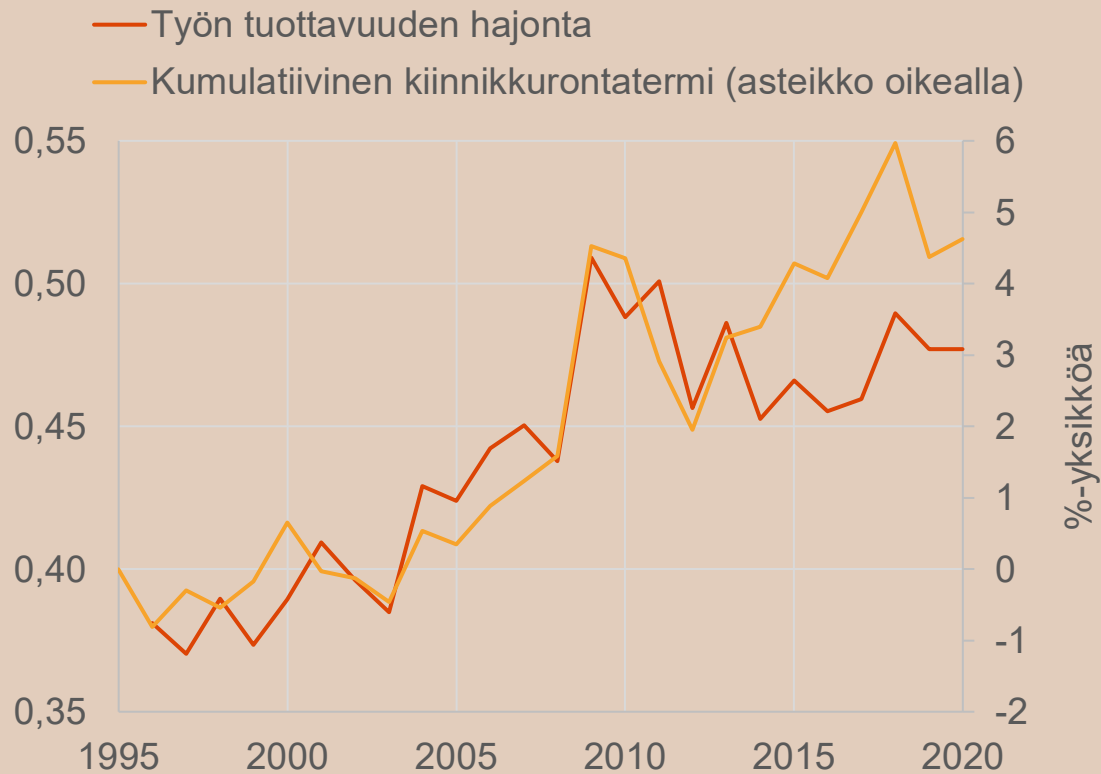
Kiinnikuronta yrityksissä ”toimialojen sisällä” (%)

Teollisuus

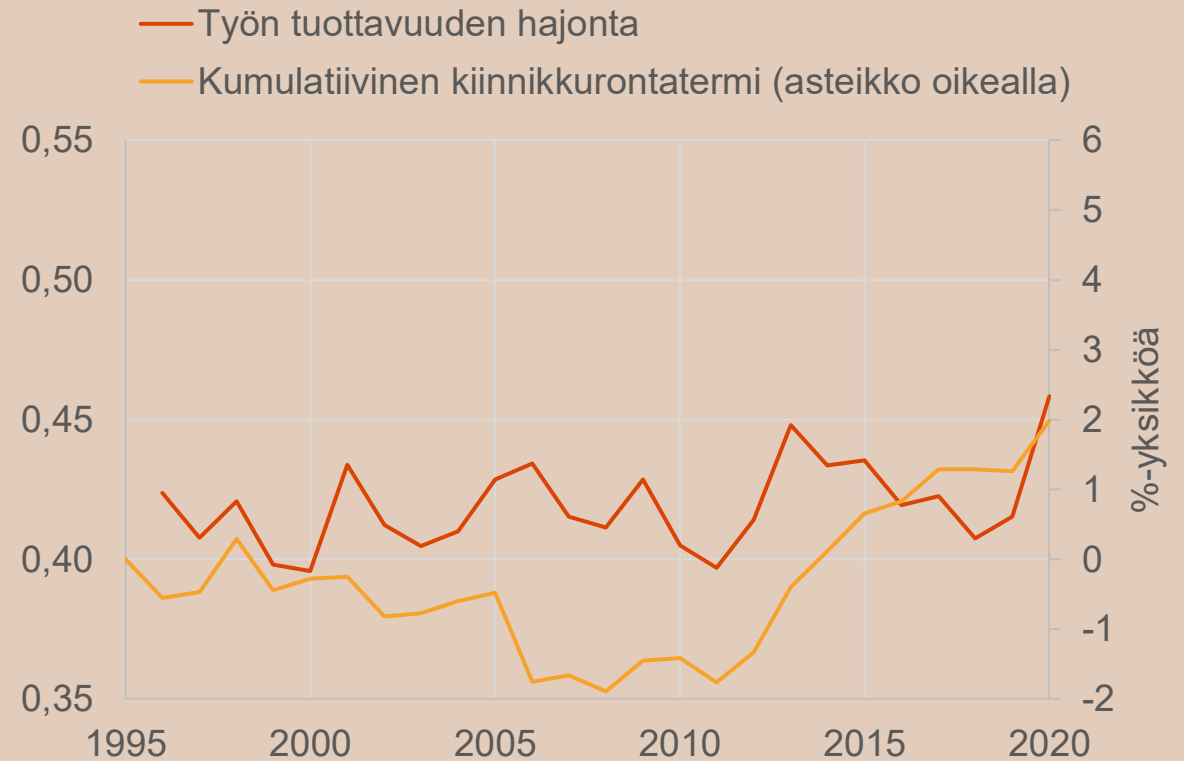

Kiinnikuronta yrityksissä ”toimialojen sisällä” (%)

Teollisuus

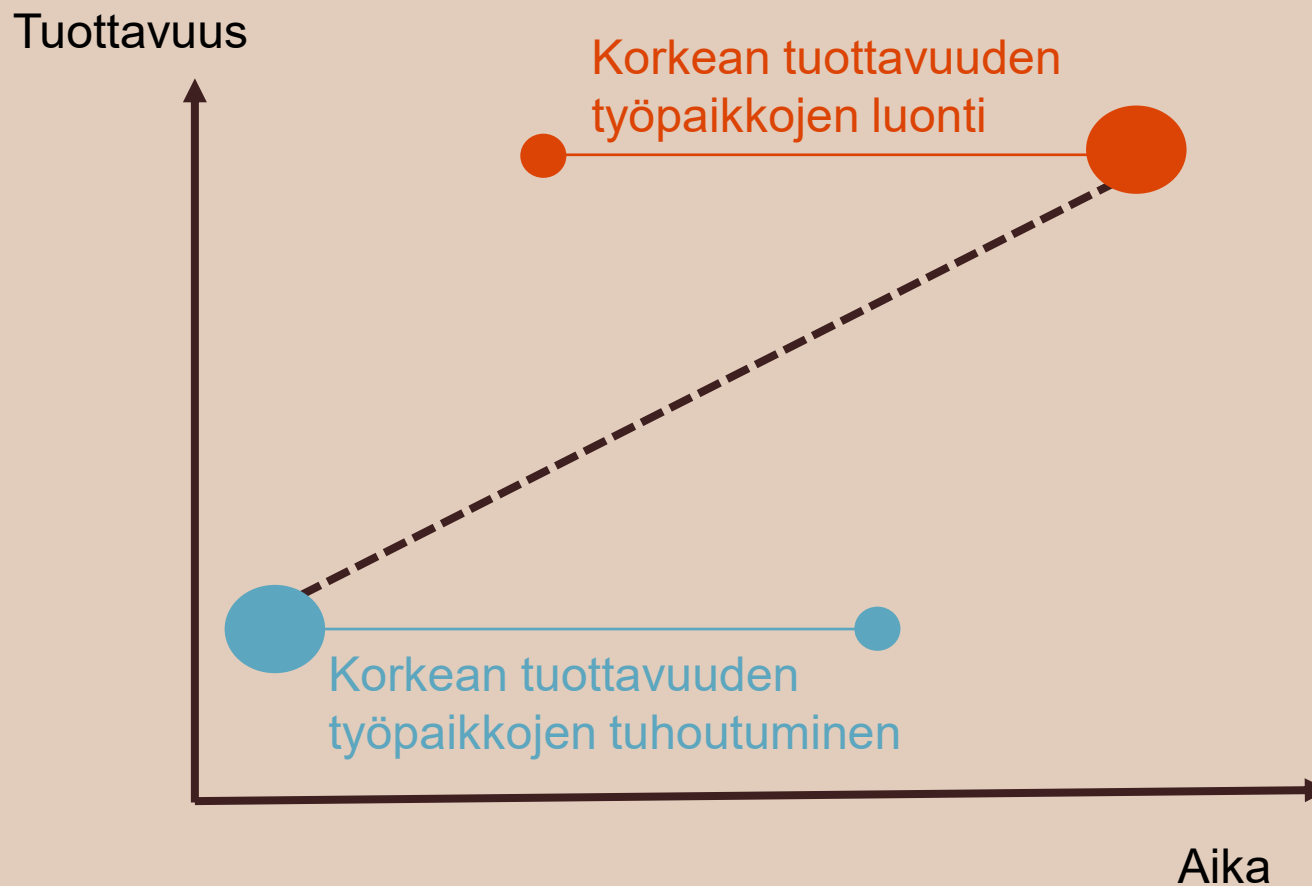

Yksityiset palvelut

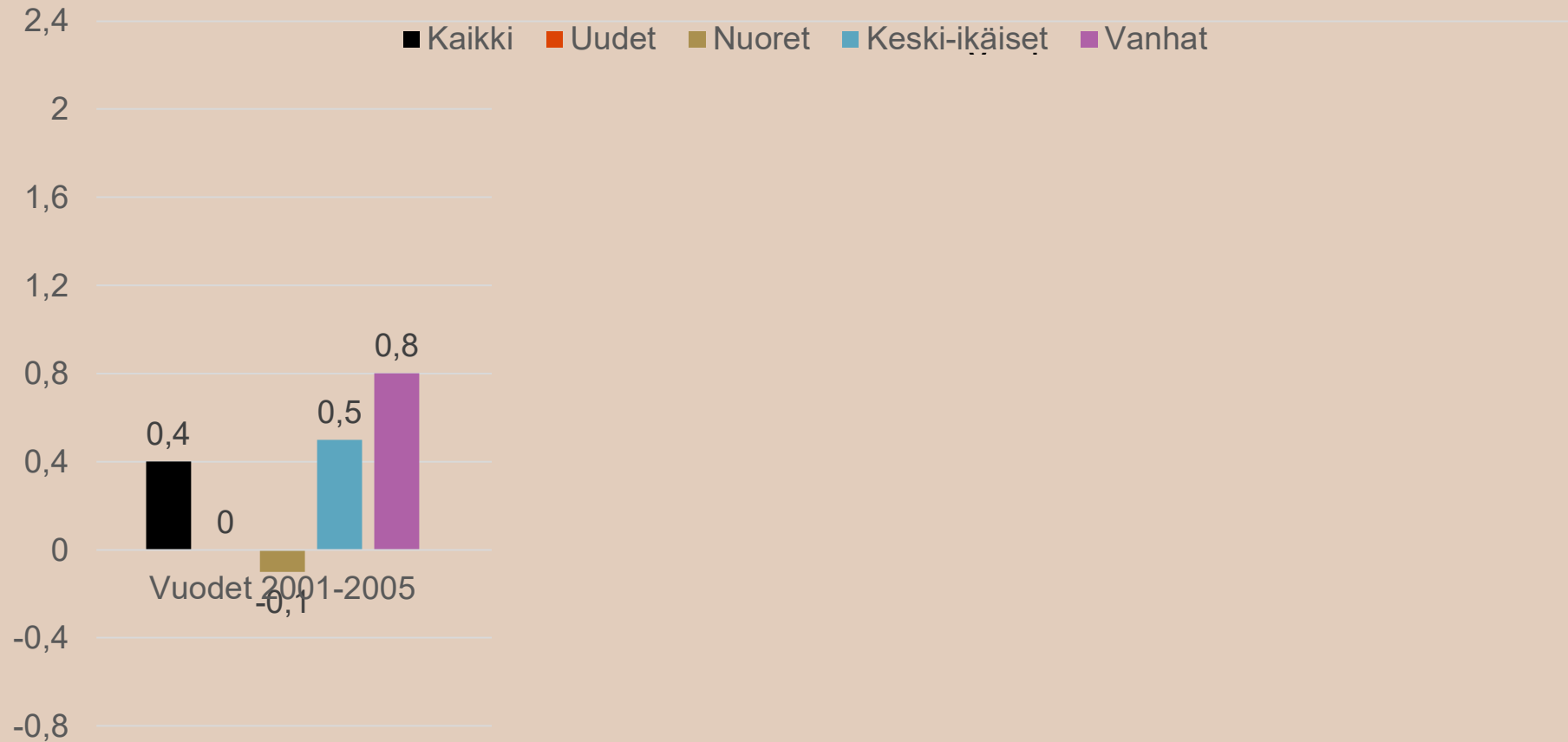

”Luova tuho”

- Tuottavuuskasvun ”kivuliain” mikrokomponentti
- Luovan tuhon ansiosta yrityssektorin tuottavuus voi kasvaa vaikka yhdenkään yrityksen tuottavuus ei parane
- Näin tapahtuu kun korkean tuottavuuden työpaikat lisääntyvät ja matalan tuottavuuden työpaikat vähenevät (ks. Kuvio)

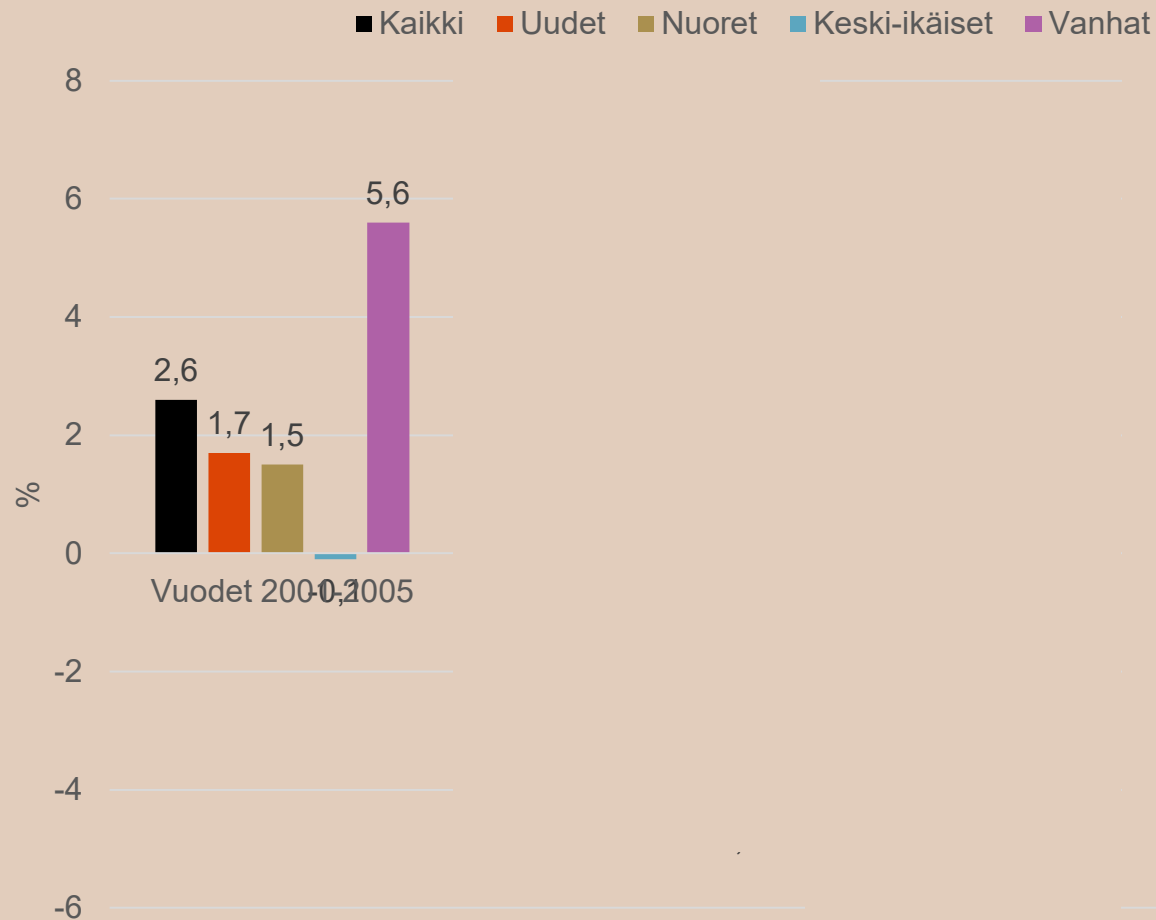

Luova tuho teollisuudessa (%-yksikköä)

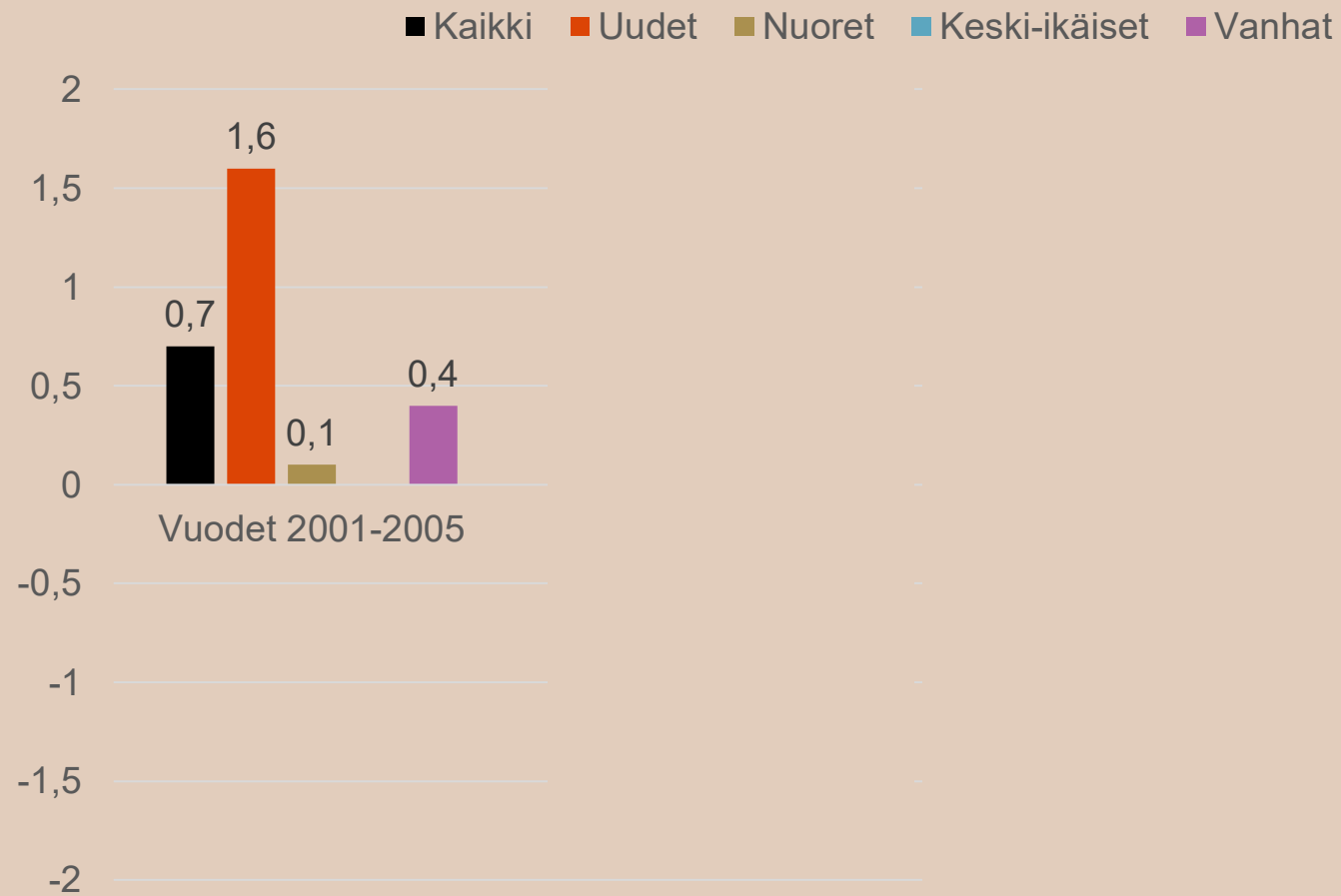

Tuottavuuden kasvu teollisuudessa (%-yksikköä)

Tuottavuuden kasvu palvelujen ”toimialojen sisällä” (%-yksikköä)

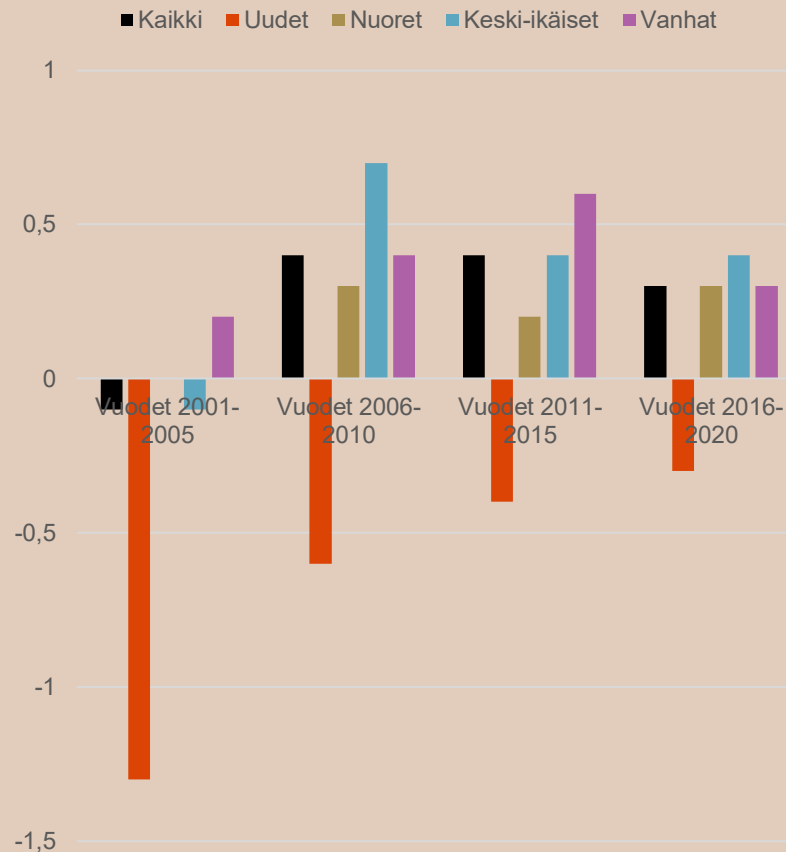

Tuottavuuden kasvu mikrokomponentit palvelujen toimialojen sisällä (%-yksikköä)

Tuottavuuden kasvu yrityksissä

Kiinnikuronta

"Luova tuho"

